

PATVIRTINTA
 Šiaulių r. Voveriškių mokyklos
 direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 31 d.
 įsakymu Nr. V- 45(1.7)

ŠIAULIŲ R. VOVERIŠKIŲ MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

– Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Šiaulių r. Voveriškių mokyklos (toliau Mokykla) tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pataisomis 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pataisomis 2017 m. birželio 30 d. Nr. XIII-592; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pataisomis ir papildymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204.

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokinio, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu.

3. Tvarkos aprašas vadovaujasi šiomis **nuostatomis**:

3.1. Į smurtą ir patyčias **būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio** (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. **Kiekvienas** mokyklos darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti;

3.3. **Veiksmų turi būti imamasi visais atvejais**, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą, patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą, patyčias amžiaus ir pareigų;

3.4. **Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti** su mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka **pasirašytinai**.

4. Tvarkos apraše vartojamos **sąvokos**:

4.1. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.

4.2. **Smurto prieš vaiką formos**:

4.2.1. **fizinis smurtas** – smurtas, sukeltantis skausmą/fizinę žalą vaikui, įskaitant fizines bausmes;

4.2.2. **emocinis (psichologinis) smurtas** – nuolatinis emocinis vaiko traumavimas, kuris sukelia didelę žalą jo emocinei raidai;

4.2.3. **seksualinis smurtas** – vaiko vertimas dalyvauti seksualinio pobūdžio veikloje;

4.2.4. **nepriežiūra (apleistumas)** – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantys žalą ar keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

5. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą.

5.1. **Patyčios** gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos) tokių formų:

5.1.1. **žodinės:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kitos patyčių formos;

5.1.2. **fizinės:** mušimas, spardymas, spaudimas, įkandimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kitos patyčių formos;

5.1.3. **socialinės:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kitos patyčių formos;

5.1.4. **kibernetinės:** patyčios naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

5.2. Smurto ir patyčių dalyviai:

5.2.1. **smurtą ir/ar patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama, prieš kurią yra smurtaujama;

5.2.2. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ar patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.2.3. **smurtą ar patyčias patiriantis suaugęs** – vadovas/ vadovo pavaduotojai, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ar prieš kurią smurtauja bet kuris bendruomenės narys;

5.2.4. **smurto ar patyčių stebėtojas** – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias.

5.6. **Prevencija** – visos galimos priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (nebaigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

5.7. **Intervencija** – mokyklos vadovo, vadovo pavaduotojo, mokytojų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA IR INTERVENCIJA

PIRMASIS SKIRSNIS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA

6. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

6.1. mokinių priešmokinius;

6.2. mokyklos darbuotojų priešmokinius;

6.3. mokinių prieš mokyklos darbuotojus;

6.4. mokyklos darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

6.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus, mokyklos darbuotojus.

7. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą mokykloje koordinuoja mokyklos vaiko gerovės komisija, kuri 2 kartus per metus:

7.1. surenka apibendrintus duomenis dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų dinamikos analizę;

7.2. analizės duomenis aptaria vaiko gerovės komisijos posėdyje.

ANTRASIS SKIRSNIS

PRANEŠIMŲ APIE SMURTĄ IR PATYČIAS PROCEDŪRA

8. Įtariamais ar realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas mokyklos bendruomenės narys reaguoja šiais veiksmais:

8.1. įsikiša ir nutraukia bet kokius smurto ir patyčių įtarimą keliančius veiksmus;

8.2. primena asmeniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

8.3. jei nukentėjusiam reikia skubios pagalbos, ji suteikiama pagal darbuotojo kompetenciją ir skubiai informuojami pagalbą galintys suteikti asmenys – tėvai (globėjai, rūpintojai), kitos institucijos (pvz., policija, greitoji pagalba);

8.4. smurto ar patyčių atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja mokyklos raštinėje/pas sekretorę smurto ir patyčių registracijos žurnale (2 priedas) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas);

8.5. pastebėjęs kibernetines patyčias ar gavęs apie jas pranešimą, išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir registruoja mokyklos raštinėje/pas sekretorę smurto ir patyčių registracijos žurnale atvejį 8.4 punkte nustatyta tvarka.

9. Bet kuris mokyklos bendruomenės narys apie pastebėtą smurto ar patyčių atvejį privalo pranešti mokyklos vadovui, vadovo pavaduotojui.

TREČIASIS SKIRSNIS

MOKYKLOS DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ SEKA IR JŲ TARPUSAVIO BENDRADARBIAVIMAS

10. Vaiko gerovės pirmininkas kasdien peržiūri smurto ir patyčių registracijos žurnale užregistruotus smurto ir patyčių atvejus, juos įvertina ir, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną:

10.1. Praneša klasių vadovams, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

10.2. Informuoja mokyklos vadovą, kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys;

10.3. Kibernetinių patyčių atveju, pateikia informaciją mokyklos vadovui, informuoja nukentėjusiuosius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu <http://www.draugiskasinternetas.lt> (Pranešimų anketa) vadovaudamasis Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu.

11. Klasės vadovas, avęs informaciją apie mokinių smurtą ir patyčias, reaguoja šiais veiksmais:

11.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

11.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus): elektroniniame dienyne, telefonu, kviečia mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti individualiame pokalbyje;

11.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

11.4. numato veiksmų planą (individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klase; ir kitos priemonės), skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

11.5. nesibaigus smurto ir patyčių situacijai, jai kartojantis, informuoja administracijos atstovus (vadovą/vadovo pavaduotoją) pateikdamas informaciją raštu (aprašydamas jau atliktus veiksmus ir įvertindamas rezultatus).

11.6. organizuoja švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalbą, kitiems patyčių dalyviams;

11.7. bendradarbiauja su Šiaulių rajono/miesto policija (toliau – policija), Šiaulių rajono/miesto Vaiko teisių apsaugos skyriaus, Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybos/Šiaulių miesto Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistais;

11.8. situacijai negerėjant, informaciją perduoda vaiko gerovės komisijos pirmininkui, kuris inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti, veiksmų planui parengti.

12. **Vaiko gerovės komisija**, įvertinusi turimą informaciją:

12.6. kartu su klasės vadovu numato veiksmų planą (individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klase, kitos priemonės), supažindina

skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) su veikslių plano nevykdymo pasekmėmis; esant poreikiui koreguoja veikslių planą;

12.7. vykdo veikslių plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui.

13. Mokyklos vadovas/vadovo pavaduotojas:

13.1. kai smurtauja ar smurtą patiria **mokinys**, apie smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša ir smurtaujančio (smurtaujančių), ir smurtą patyrusio (patyrusių) mokinio (mokinių) tėvams (globėjams, rūpintojams), ir Vaiko teisių apsaugos skyriui;

13.2. kai smurtauja ar smurtą patiria **mokytojas**, kiti mokyklos darbuotojai, apie smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Psichologinės pagalbos teikėjui (Pedagoginės psichologinės tarnybos) ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos, kuri teikiama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą;

13.3. organizuoja individualius pokalbius su skriaudėju ir skriaudžiamuoju, teikia rekomendacijas;

13.4. supažindina skriaudėją su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis;

13.5. esant **fiziniam smurtui**, nedelsdamas informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) ir skubiai kviečia Juos atvykti į mokyklą;

13.6. esant **fiziniam smurtui**, neturint galimybės susisiekti telefonu su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) nedelsdamas informuoja policiją bendruoju pagalbos telefonu 112, Vaiko teisių apsaugos skyrių.

14. Smurtą ar patyčias patiriantis **mokinys ar stebėtojas**, žinantis apie smurtą ar patyčias, nedelsdamas informuoja bet kurią mokyklos darbuotoją, kuriuo pasitiki: praneša žodžiu, parašo laišką į elektroninį dienyną klasės vadovui ir/ar mokyklos administracijos atstovui (vadovui/vadovo pavaduotojui ugdymui) ir kt.

15. Smurtą ar patyčias patiriančio **mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai)** arba tėvai (globėjai, rūpintojai), **žinantys apie klasėje ir/ar mokykloje vykstančias patyčias:**

15.1 **nedelsdami telefonu informuoja** klasės vadovą ir/ar administracijos atstovus (vadovą/vadovo pavaduotoją) apie mokinio patiriamą smurtą ar patyčias, o kitą dieną užpildo pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas) ir ją registruoja mokyklos raštinėje/pas sekretorę arba užpildytą formą siunčia klasės vadovui/mokyklos administracijai Jiems patogiu būdu: elektroniniu paštu/laišku į mokyklos elektroninį paštą vmokykla@gmail.com ar mokyklos elektroninio dienyno pranešimu;

15.1. **atvyksta į mokyklą ir užpildo pranešimo apie smurtą ir patyčias formą** (1 priedas) ir ją registruoja mokyklos raštinėje/pas sekretorę arba pateikia mokyklos vadovui/vadovo pavaduotojui;

15.2. **sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje atvejį**, kai panaudota/naudojama vaizdo informacija, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos Rysių reguliavimo tarnybai ir pateikti pranešimą interneto svetainėje adresu <http://www.draugiskasinternetas.lt> (Pranešimų anketa).

16. **Mokyklos darbuotojas, gavęs informaciją** iš tėvo (globėjo, rūpintojo) ar mokinio, smurto ir patyčių atvejį registruoja mokyklos raštinėje/pas sekretorę nustatyta tvarka.

17. **Kai smurtu kaltinami mokyklos darbuotojai ar įstaigos teritorijoje esantys asmenys**, atliekami tokie veiksmai:

17.1. mokyklos personalas nedelsdamas praneša mokyklos vadovui;

17.2. jei kaltinamas vadovas – vadovo pavaduotojui, jei kaltinamas vienas iš vadovo pavaduotojų – vadovui. Situaciją apibūdinama kuo išsamiau;

17.3. vadovas/vadovo pavaduotojas informuoja Vaiko teisių apsaugos skyrių, policiją bei steigėją ir vadovaujasi suteiktomis instrukcijomis;

17.4. vadovas/vadovo pavaduotojas raštu fiksuoja smurto faktus ir šią informaciją perduoda organizacijai pagal kompetenciją;

17.5. jei Vaiko teisių apsaugos skyrius/policija leidžia ir yra liudininkų – vadovas/vadovo pavaduotojas paprašo jų taip pat išsamiai apibūdinti įvykį.

18. Jei bet kuris mokyklos bendruomenės narys patiria bet kokios rūšies ar formos smurtą, ar pažįsta ką nors, kas tai patiria, turėtų nebijoti kreiptis profesionalios pagalbos į policiją, psichologą, teisininką, medicinos įstaigą. Jei reikia skubios pagalbos, skambina bendruoju pagalbos telefonu 112 ir praneša apie smurtą.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Mokykla, spręsdama smurto ir patyčių atvejus, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, policijos, Vaiko teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.

20. Visi dokumentai, esantys vaiko/mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

21. Visų mokyklos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos puoselėjimą, pareiga reaguoti į smurtą ir patyčias pagal tvarkos apraše nustatytą tvarką.

22. Smurto ir patyčių registravimo dokumentai saugomi mokykloje Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

Pranešimo data / Registracijos Nr.
Voveriškiiai

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą ar patyčias:	
Kada įvyko smurtas ar patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ar patyčios (vieta):	
Kokia smurto ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota <i>pažymėti X</i> ::	
☐ Fizinė: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Žodinė: pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Socialinė: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Kibernetinė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	

Duomenys apie smurto ar patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, <i>patyrusio smurtą ar patyčias</i> vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Bendruomenės nario, <i>kuris smurtavo ar tyčiojosi</i> vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Mokinio/nių, <i>stebėjusio/ių smurtą ar patyčias</i> vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas:

SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Sutartiniai ženklai:

F – fizinės patyčios, Ž – žodinės patyčios, K – kibernetinės patyčios, S – socialinės patyčios; M – mokinys; S – suaugęs bendruomenės narys.

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą ar patyčias patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis/ besityčiojantis asmuo (M, S)	Pastabos

Pvz.

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą ar patyčias patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis/ besityčiojantis asmuo (M, S)	Pastabos
1.	2017-09-01	Vardenis Pavardenis, mokytojas	F	M (8 kl.)	M (7 kl.)	
2.	2017-09-01	Vardenė Pavardenė, valytoja	Ž	S (mokytojas, darbuotojas)	M (8 kl.)	